

КІЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: доц. Заруцька О.А.

Пролонговано: на 2023/2024 н.р. Заруцька О.А. / Червінська Т.Г. «31» 08 2023 р.

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

КНІВ – 2022

Розробник: Заруцька О.А., кандидат філософських наук, доцент кафедри української філософії та культури філософського факультету

Затверджено
Зав. кафедри української філософії та
культури

Протокол № 1 від «27» 08 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» 08 2022 р. № 2

Голова науково-методичної комісії Маслікова І.А.

Погоджено з науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 р. № 8

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни: Забезпечення філософсько-культурологічної складової підготовки висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця освітнього ступеня «Бакалавр», який здобув теоретичні та практичні знання, вміння та навички, що достатні для виконання професійних обов'язків за спеціальністю 054 Соціологія. Формування наукового світогляду студентів, спрямованого на усвідомлення взаємозв'язку між зарубіжною та українською культурою, їх специфіки. Розвинути здатність виокремлювати конкретно взяті культурно-історичні події і явища, і в той же час вміння аналізувати культурні трансформації в цілому

2. Попередні вимоги до опанування навчальною дисципліною:

1. *Мати загальне уявлення про етапи розвитку світової та української культури (на основі шкільного курсу історії).*
2. *Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами*

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Українська та зарубіжна культура» належить до переліку обов'язкових дисциплін ВНЗ для бакалаврів. Навчальна програма «Українська та зарубіжна культура» створена на базі наукової школи кафедри української філософії і культури філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та виконана у межах Комплексної наукової програми Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Модернізація суспільного розвитку України в умовах світових процесів глобалізації», науково-дослідницької теми філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка ІІБФ041-01 «Філософсько-світоглядні та політологічні аспекти гуманітарного розвитку сучасного суспільства». Під час вивчення дисципліни студент отримує базові знання про організаційне та наукометодичне забезпечення викладання української та зарубіжної культури, базові знання про передумови формування, генезис, основні етапи розвитку та особливості зарубіжної та української культури; базові уявлення про основні етапи розвитку світового та українського мистецтва, сучасні наукові концепції, в межах яких здійснюється їх вивчення, основні мистецькі напрямки та постаті, які визначали їх розвиток; базові уявлення про історію розвитку та функціонування українського та зарубіжного культурного простору, його генезу та сучасний стан.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Сформувати у здобувача вищої освіти першого рівня низку загальних компетентностей, які достатні для виконання професійних обов'язків за спеціальністю 054 Соціологія;
- Якісно організувати самостійну роботу студентів в межах навчальної програми, забезпечити системний взаємозв'язок із навчальними заняттями та самостійною роботою;
- Забезпечити якісне структуроване керівництво самостійною роботою студентів;
- Забезпечити якісний проміжний та підсумковий контроль виконання студентами вимог навчальної програми;
- Забезпечити повне досягнення студентами, програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Українська та зарубіжна культура».

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04).
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Поняття культури та його багатозначність. Основні функції культури. Морфологію культури. Основи періодизації культури. Предметне поле та завдання культурологічних досліджень. Основні етапи антропосоціогенезу. Поняття неолітичної революції. Міфологія як історично перша форма світогляду. Проблема виникнення мови. Генезис моральної свідомості та мистецтва.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.2	Періодизацію культури Античності. Загальну характеристику міфології Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Мистецтво Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Філософія як особлива форма культури Античності. Структура міфологічного простору давніх слов'ян. Специфічні риси слов'янської міфології. Поняття фольклору та народної культури.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.3	Періодизація Середньовічної культури. Роль християнства у розвитку Середньовічної культури. Європейське середньовічне мистецтво: основні напрями. Становлення університетської освіти і науки в епоху Середньовіччя. Київська Русь як соціокультурна система. Значення християнства для культури Київської Русі. Феномен двовір'я. Мистецтво Київської Русі: загальна характеристика. Філософська та соціально-політична думка Київської Русі: загальна характеристика.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.4	Періодизація та загальна характеристика епохи Відродження. Мистецтво Відродження: основні напрями та представники. Соціально-політична думка епохи Відродження: загальна характеристика.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.5	Тенденції та явища українського передвідродження. Реформаційно-гуманістичний напрям в українській культурі. Братський рух та полемічна література в Україні.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6

1.6	Світоглядні засади культури Просвітництва. Мистецтво епохи Просвітництва: основні напрями. Наука як сутнісне явище доби Просвітництва.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.7	Поняття бароко та його специфічні риси в українській культурі. Архітектура українського бароко. Українська барокова література. Образотворче мистецтво та музична культура України періоду бароко.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.8	Феномен європоцентризму. Західноєвропейське мистецтво XIX століття: основні напрями та представники. Науково-технічна революція та криза європейських наук.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.9	Періодизація української культури XIX століття. Дворянський період. Народницький період. Модерний період	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
1.10	Поняття модерну. Модерн та модернізм. Період постмодерну. Основні напрями розвитку європейського мистецтва XX століття. Проблема глобалізації. Проблема мультикультуралізму. Проблема культурної універсалізації. Модерн як проєкт національного культуротворення. Українське мистецтво XX століття як частина світової художньої культури. Сучасні культурологічні проблеми європейської інтеграції України.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	6
Вміти:				
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із культурологічних досліджень	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	5
2.2	проводити міжкультурні дослідження, використовуючи понятійно-категоріальний апарат культурології та новітні методи та підходи для характеристики соціокультурних процесів, що відбуваються в культурних регіонах світу	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях	5
2.3	виявляти досвід поколінь та історичні уроки розвитку етності, української природи, мови, держави, культури, людини	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	5
2.4	визначати шляхи збереження та відтворення культурних традицій різних культурних регіонів світу та української культури	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	5

2.5	здатність визначати самотутні риси української культури в інтелектуальній та художній сферах, темах українського фольклору та шінісно-сміслових і знаково-комунікативних механізмах на шляхах культурної самоідентифікації	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	5
комунікація:				
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	5
3.2	презентувати результати проведених культурологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів.	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях	5
автономність та відповідальність:				
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із культурологічних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1
PH04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PH08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури												+	+		+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Тестові завдання з тем 1–3, PH 1.1-1.3, PH 2.1, PH 2.3, PH 3.1 – 20 балів/14 балів
2. Тестові завдання з тем 4–7, PH 1.4-1.7, PH 2.3– 30 балів/16 балів
3. Тестові завдання з тем 8–10, PH 1.8-1.10, PH 2.4-2.5 – 20 балів/14 балів
4. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях з тем 1–10, PH 2.1-2.3, PH3.2, PH4.1 – 30 балів/16 балів

- підсумкове оцінювання: залік

7.2 Організація оцінювання:

1. Тестові завдання з тем 1–3, РН 1.1-1.3, РН 2.1, РН 2.3, РН 3.1 – після теми 3.
2. Тестові завдання з тем 4–7, РН 1.4-1.7, РН 2.3– після теми 7.
3. Тестові завдання з тем 8–10, РН 1.8-1.10, РН 2.4-2.5 – після теми 10
4. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях з тем 1–10, РН 2.1-2.3, РН3.2, РН4.1 – протягом семестру

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Вступ. Культура як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Ранні форми культури. Джерела формування української культури	2	2	4
2	Античність як тип культури. Міфологічний простір давніх слов'ян	2	2	4
3	Культура європейського Середньовіччя. Культура Київської Русі	2	2	4
4	Культура європейського Відродження.	2	2	4
5	Українська культура ранньомодерної доби	2	2	4
6	Культура європейського Просвітництва.	2	2	4
7	Феномен бароко в українській культурі	2	2	4
8	Західноєвропейська культура XIX століття	2	2	6
9	Українська культура XIX століття	2	2	6
10	Основні напрями розвитку української культури XX – початку XXI століть. Глобальні проблеми сучасної світової культури	2	2	7
	ВСЬОГО	20	20	47

Загальний обсяг 90 год.

Лекції –20 год.

Семінари– 20 год.

Консультації – 3 год.

Самостійна робота – 47 год.

9. Рекомендовані джерела.

Основна література:

1. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є.Конверського. Харків: Фоліо, 2013. – 863 с.
2. Попович М.В. Нарис з історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с. <http://litopys.org.ua/popovych/narys09.htm>
3. Культурологія: українська та зарубіжна культура Навч. посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко та ін. За ред. М.М.Заковича – К., 2004. - 567 с.
4. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.

Додаткова література:

1. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу.-К.:Либідь, 1991.

2. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, «Літопис», 1997. – 299 с.
3. Грицак Я.І. Нарис історії України: формування модерної Української нації XIX – XX століття. – К.: «Генеза», 1996. – 360 с.
4. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Л.Т.Левчук, В.С.Грищенко, В.В. Єфименко; [та ін.] – 3-є вид., перероб. і доп. – Київ: Либідь, 2000. – 519 с.
5. Історія української культури. За загальною редакцією Івана Крип'якевича. Київ – 2002 (за виданням 1937 року). <http://litopys.org.ua/krypcul/krcult.htm>
6. Історія української культури. У 5 томах. – К.: Наукова думка, 2000-2009.
7. Русін Р.М. Художній образ: від класики до постмодерну: монографія. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. – 208 с.
8. Огнева Т.К. Український модернізм: варіативність світоглядних концепцій. Монографія. Київ:Вадекс,2019.-424с.
9. Кралюк П.М. Історія філософії України: підручник. – К.:КНТ.2021.-652 с.
10. Ярослав Грицак Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ:Портал, 2021.-432с.
11. Антична література: навчальний посібник / Ковбасенко Ю. І. - 2-ге К56 вид., розшир. та доповн. - К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. - 248 с.
12. Иванов В. В., Топоров В. Н. // «Дослідження в області слов'янських старожитностей». – М.: Наука, 1974. – 342.
13. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. — Тернопіль: АТ «Тарнекс», 1993. — С. 416.
14. Словник античної міфології — К.: Наукова думка, 1985. — 236 сторінок.
15. Асеев Ю. С. Архітектура Київської Русі. — К.: Будівельник, 1969. — 191 с.
16. Воропай О. Звичаї українського народу. — К.:Оберіг, 1993. — 59 с.
17. Грінченко Г. В. Хрестоматія по історії світової культури. — М.: Юрайт, 1998. — С 378-581.
18. Історія світової культури. — Либідь, 1994. — 320 с.
19. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. — Л., 1982. — С.: 7-103
20. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. – К., 1997. – 328 с.
21. Українське літературне бароко. – К., 1987. — 66 с.
22. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди / Підготовка тексту й передне слово проф. Леоніда Ушкалова. — Харків: Прапор, 2004. — 272 с.
23. Голубенко М. Від романтизму до реалізму // Петров В., Чижевський Д., Голубенко М. Українська література, Мюнхен-Львів, 1994. – с 159-191.